

A fogyasztói árak alakulása 2010-ben

A tartalomról

- 1 Bevezető
- 1 Uniós kitekintés
- 2 A fogyasztói árak főcsoportonként
- 3 Az élelmiszerek fogyasztói ára
- 3 A járműüzemanyagok fogyasztói ára
- 4 Nyugdíjas fogyasztóiár-index

Bevezető

Az infláció 2008–2009-ben tapasztalt kedvező lassulása 2010-ben megtört: a fogyasztói árak átlagosan 4,9%-kal emelkedtek az előző évhez viszonyítva, ez 0,7 százalékponttal magasabb a 2009-ben mértnél. Az előző évekkel ellentétben a legnagyobb mértékben (8,8%) az egyéb cikkek árai nőttek (elsősorban az üzemanyagárak növekedésének hatására), ami az elmúlt tíz év adatait tekintve is éves szinten kiemelkedően magas növekedés. Szintén átlag felett nőtt a szeszes italok, dohányárak (8,2%) ára. A drágulás mértéke a korábbi évekhez képest alacsonyabb volt, azonban még mindig az átlagot meghaladóan emelkedett az ára a háztartási energiahordozóknak (6,3%). A szolgáltatások esetében tovább folytatódott az infláció lassulása, éves átlagban 4,3%-kal nőttek az árak. Bár az élelmiszerek körében a korábbi évekhez viszonyítva éves szinten kisebb mértékű, átlag alatti (3,2%) áremelkedés következett be, 2010 második felében az árváltozás tizenkét havi ütemének erőteljesebb gyorsulásával a decemberi emelkedés mértéke elérte a 6,7%-ot.

2010-ben a tartós fogyasztási cikkek ára, alig érzékelhetően ugyan, de szintén magasabb lett az előző évihez viszonyítva: 0,2%-kal. A ruházatkódási cikkek esetében mérséklődés (0,4%) volt megfigyelhető, ami az elmúlt évekkel ellentétes irányú változás (utoljára 2006-ban csökkentek éves szinten e termékcsoport árai).

1. tábla

A fogyasztóiár-index alakulása

(előző év=100,0%)

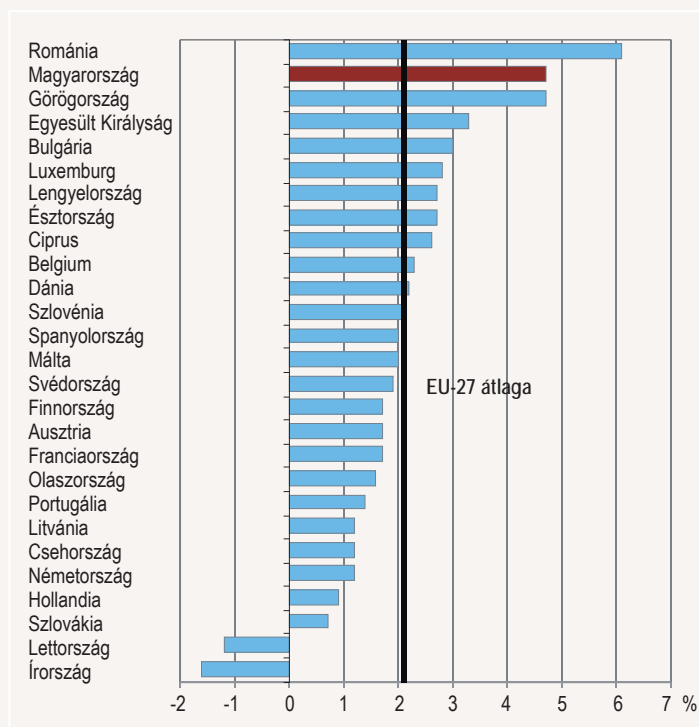
Megnevezés	2007	2008	2009	2010
Élelmiszerek	111,5	110,2	104,4	103,2
Szeszes italok, dohányárak	106,7	105,6	107,5	108,2
Ruházatkódási cikkek	101,0	100,0	100,5	99,6
Tartós fogyasztási cikkek	98,7	99,3	102,6	100,2
Háztartási energia	124,6	112,7	108,2	106,3
Egyéb cikkek, üzemanyagok	104,0	104,6	101,1	108,8
Szolgáltatások	107,4	105,0	104,6	104,3
Összesen	108,0	106,1	104,2	104,9

Uniós kitekintés

Az Európai Unió (EU-27) éves átlagos fogyasztóiár-növekedése a harmonizált adatok¹ szerint a 2009. évi 1,0%-ról 2010-ben 2,1%-ra gyorsult. A legnagyobb áremelkedés Romániában (6,1%), valamint Görögországban és hazánkban (4,7–4,7%) volt megfigyelhető; az elmúlt évekhez hasonlóan Magyarország éves átlagos fogyasztóiár-növekedése továbbra is jelentősen meghaladja az uniós átlagot. A 2009-ben mérthez hasonlóan csökkentek az árak Írországban (1,6%), de emellett Lettországban (1,2%) is mérséklődtek egy év alatt.

1. ábra

Az EU és tagállamainak éves inflációja, 2010 (előző év=100%)

A fogyasztás rendeltetés szerinti osztályozása (COICOP) alapján 2010-ben az EU-ban – 2009-hez hasonlóan – a legnagyobb mértékben, 5,7%-kal a szeszes italok, dohányárak ára nőtt. Emellett – a 2009-ben mért 2,1%-os éves átlagos csökkenést követően – az átlagot szintén jelentősen meghaladva, 5,4%-kal emelkedtek a közlekedéssel kapcsolatos árak, meghatározóan az üzemanyagok közel 15%-os áremelkedésének hatására. Az átlagnál jobban, 2,9%-kal nőttek az oktatással összefüggő árak is. A távközlés esetében továbbra is árcsökkenés figyelhető meg, ennek mértéke az előző évekhez képest 2010-ben igen alacsony volt (0,1%). A ruházatkódási cikkek körében – az elmúlt két év árcsökkenései után – 2010-ben kis mértékű áremelkedés (0,3%) történt 2009-hez viszonyítva.

¹ A harmonizált fogyasztóiár-index számításának célja, hogy biztosítsa a nemzetközi összehasonlítást az Európai Unió tagországaiban. Számítása a nemzeti fogyasztóiár-index alapján történik, azonban a két mutató között módszertani eltérések vannak. A harmonizált fogyasztóiár-index számításához használt súlyok a hazai lakosság fogyasztása mellett az ide látogató külföldiek fogyasztását is tartalmazzák, emellett 2005. januártól a szolgáltatások árai abban a hónapban kerülnek a harmonizált árindexbe, amikor a szolgáltatás igénybevétele megkezdődhet. Továbbá a harmonizált árindex nem tartalmazza az ún. imputált lakbér, illetve a szerencsejátékok árak alakulását.

A fogyasztói árak alakulása 2010-ben főcsoportonként

Magyarország 2010. évi inflációs folyamatainak részletes bemutatása a hazai fogyasztóiár-index adatain és csoportosításán alapul.

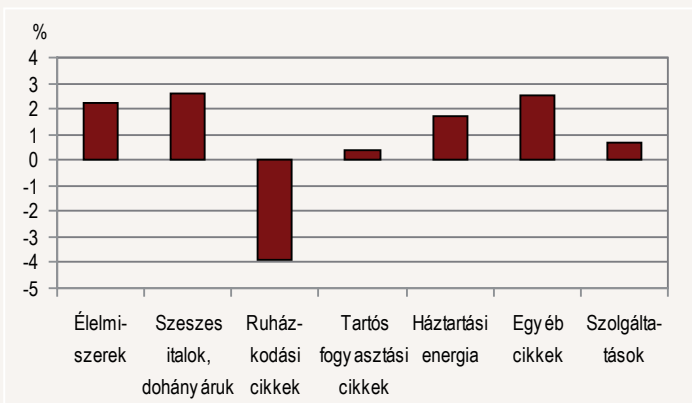
Az elmúlt évben a fogyasztói árak alakulásában továbbra is meghatározó szerepe volt a különböző hatósági árintézkedéseknek, illetve több gazdasági tényezőnek, mint például a forint árfolyamának, vagy az olajárak világgpiaci alakulásának. Az egyik legjelentősebb, az év elején végrehajtott hatósági intézkedés a jövedéki adó mértékének január 1-jétől történő növelése volt.

Az egyhavi átlagos fogyasztóiár-változás 2010-ben januárban volt a legnagyobb: 2009. decemberhez viszonyítva 1,4%, aminek egyik oka a jövedéki adó január elsejével történő megemlése volt. Ennek megfelelően a jövedéki adót viselő termékeket tartalmazó fogyasztási csoportokban az átlagot jelentősen meghaladó mértékű áremelkedés következett be: a szeszes italok, dohányárak 2,6, az egyéb cikkek 2,5%-kal kerültek többre; ez utóbbin belül a járműüzemanyagok 6,5%-kal drágultak. A jövedéki adó mértékének emelése az átlagos árszínvonalat 0,4%-kal növelte.²

Az idényáras élelmiszerek (burgonya, friss zöldség és gyümölcs) ilyenkor szokásos drágulása révén az élelmiszerek ára egy hónap alatt 2,2%-kal nőtt, ami önmagában 0,5 százalékponttal emelte az egyhavi átlagos fogyasztóiár-változás mértékét januárban. A palackos gáz árának átlagosan 8,0%-os emelésével, valamint a vezetékes gáz 2,3%-os drágulásával a háztartási energia ára is átlag felett, 1,7%-kal nőtt egy hónap alatt. Mindezt csak nagyon kis mértékben tudta ellensúlyozni a ruházkodási cikkek téli kiadásai miatt bekövetkezett 3,9%-os árcsökkenés.

2. ábra

A fogyasztóiár-indexek változása főcsoportonként, 2010. január (előző hó=100%)

A februári egyhavi átlagos fogyasztóiár-emelkedést (0,3%) a korábbi évekhez hasonlóan most is elsősorban a hatósági árváltozások határozták meg. A legnagyobb mértékben a szolgáltatások árai emelkedtek, 1,0%-kal, ami elsősorban a távolsági utazás 9,1%-os drágulásának, illetve a lakhatással kapcsolatos kiadások, azaz a víz- és csatornadíjak januári emelésének a hatása. A januári gázemelés következtében a vezetékes gáz 2,2%-kal drágult, ezt azonban ellensúlyozta a távfűtés esetében bekövetkezett 3,4%-os árcsökkenés, ami a távfűtés áfakulcsának 18-ról 5%-ra mérséklésének eredménye volt.

A szezonális változásokból adódóan márciusban és áprilisban a ruházkodási cikkek árai emelkedtek a legnagyobb mértékben (2,9, illetve 2,3%-kal), összhangban az előző évek folyamataival. Emellett elsősorban a járműüzemanyagok árának átlag feletti folyamatos emelése (márciusban 3,0, áprilisban 2,7, májusban 2,1%) és az idényáras élelmiszerek ilyenkor jellemző drágulása határozta meg a fogyasztói árak egyhavi alakulását. A vezetékes gáz árának áprilisi (közel 11%-os) emelése hatásaként májusban drágult a legnagyobb mértékben (4,1%-kal) a háztartási energiaárak. A fent említett tényezők hatásaként a fogyasztóiár-emelkedés havi üteme májusban 0,9%-ra gyorsult.

Júniusban ugyancsak a háztartási energia drágult a legjelentősebben egy hónap alatt (0,9%), mégpedig a szociális ártámogatási rendszer változása miatt, amelynek nyomán a vezetékes gázért átlagosan 2,4%-kal kellett többet fizetni.

Az egyhavi átlagos fogyasztóiár-változás augusztusban volt a legalacsonyabb, meghatározóan az élelmiszerek 1,9%-os, ezen belül az idényáras termékek ilyenkor jellemzően nagyobb mértékű árcsökkenésének hatására. Emellett a ruházkodási cikkek nyári kiadásai következtében életbe lépő akciók és az elektromos energia árának júliusi csökkentése is szerepet játszott abban, hogy az előző hónaphoz mérten augusztusban a fogyasztói árak átlagosan 0,6%-kal csökkentek.

Szeptemberben a legnagyobb mértékben a ruházkodási cikkek drágultak: 3,6%-kal, az ilyenkor szokásos szezonális változások következtében; ezt azonban ellensúlyozták az élelmiszerek (0,4%) továbbá a szolgáltatások (0,8%) esetében mérséklődő árak (amit főként az idényáras élelmiszerek és az üdülési szolgáltatások árcsökkenése eredményezett).

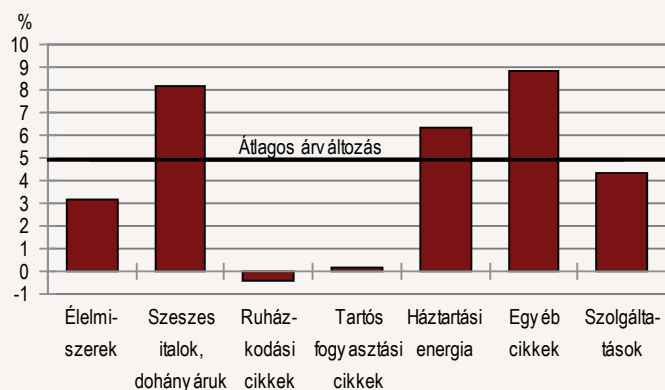
Az energiaár-moratórium nyári kihirdetésének következtében az elektromos energia, a vezetékes gáz és a távfűtés körében az év hátralévő részében már nem történt áremelés, így ezen tételek nem gyakoroltak ár-növelő hatást az átlagos havi fogyasztóiár-változásra sem. Emellett azonban a palackos gáz ára a korábbi hónapok stagnálását követően hónapról hónapra igen jelentős mértékben nőtt: októberben 2,8, majd novemberben 1,0%-kal, amit decemberben egy újabb, 3,9%-os drágulás követett. Az utolsó negyedévben a fogyasztói árak lényegében azonos mértékben, 0,3–0,4%-kal nőttek havonta, alapvetően az átlagnál nagyobb mértékben emelkedő élelmiszerárak hatására (ezen belül többek között a liszt és az étolaj áremelkedése volt számottevő). Decemberben szintén meghatározó volt a járműüzemanyagok igen jelentős mértékű, 4,3%-os drágulása, miáltal az egyéb cikkek körében mért áremelkedés mintegy 0,2 százalékponttal növelte az egyhavi átlagos fogyasztóiár-növekedést.

Az árváltozás tizenkét havi üteme a 2009. decemberi 5,6%-ról januárban tovább gyorsult: 6,4%-ra, megközelítve a 2008. augusztusban mért szintet (6,5%), ami döntően az év elején életbe lépő jövedékiadó-változások, továbbá a hatósági ár-növelő intézkedések hatásával magyarázható. Ezt követően az év első felében lassuló tendencia volt megfigyelhető, a legnagyobb visszaesés júliusban következett be, a júniusban mért 5,3-ról 4,0%-ra; majd augusztusban az év legalacsonyabb szintjére, 3,7%-ra süllyedt a tizenkét havi árváltozás üteme. A nagymértékű lassulás meghatározóan az egy évvel korábban életbe lépett áfa- és jövedékiadó-változások hatásának megszűnésével magyarázható. Az év hátralévő részében ismét gyorsulni kezdett az infláció: decemberben az előző év utolsó hónapjához mérten 4,7%-kal növekedtek az árak.

Az éves átlagos 4,9%-os fogyasztóiár-növekedés így a termék- és szolgáltatáscsoportok árváltozásának jelentős szóródásával alakult ki

3. ábra

A fogyasztói árak alakulása főcsoportonként az előző évhez és az átlaghoz képest, 2010

² A változatlan adótartalmú árindex a termékeket és szolgáltatásokat terhelő fontosabb indirekt adók (áfa, jövedéki adó, fogyasztási adó, regisztrációs adó) változásának hatását szűri ki a fogyasztóiár-indexből. A mutató arra a kérdésre ad választ, hogy a megfigyelési (tárgy-) időszakban mekkora lenne az árindex, ha még mindig a bázisidőszakban érvényes adótörvények lennének hatályban.

A legnagyobb mértékben, 8,8%-kal az egyéb cikkek drágultak, meghatározóan a járműüzemanyag-árak közel 21%-os áremelkedésének következtében. Hasonló mértékű drágulás 2000-ben volt utoljára, akkor mintegy 28%-kal emelkedett egy év alatt a járműüzemanyagok ára. Átlag felett növekedtek továbbá a szeszes italok, dohányárak (8,2%), valamint a háztartási energia árai (6,3%) is. Ezen belül palackos gázért több mint 14, a vezetékes gázért 9,6, az elektromos energiáért 7,4%-kal kellett többet fizetni, míg a távfűtés ára megközelítőleg 13%-kal csökkent egy év alatt. A szolgáltatások áremelkedése csak kismértékben maradt alatta az átlagnak, ezen belül azonban számos esetben az átlagnál jóval nagyobb áremelkedés volt megfigyelhető. A távolsági utazás mintegy 13, a szerencsejátékok közel 11, a személyszállítás 8,8, a helyi tömegközlekedés 7,2, a csatornadíj 5,8, a vízdíj 5,4%-kal drágult az előző évhez viszonyítva. Bár az élelmiszerek körében átlag alatti, 3,2%-os áremelkedés következett be, ezen belül jelentősen nőtt az idényáras élelmiszerek (18%), a sajt (6,1%) és a házon kívüli étkezés (4,5%) ára; csökkent ellenben a cukoré (7,0%), a sertéshúsé (4,7%), valamint a péksüteményeké (4,6%). A tartós fogyasztási cikkek körében kis mértékű, 0,2%-os áremelkedés volt megfigyelhető, míg a ruházatközpontú cikkekért átlagosan 0,4%-kal kellett kevesebbet fizetni, mint egy évvel ezelőtt.

Az élelmiszerek fogyasztói ára

A fogyasztói kosár mintegy egynegyedét kitevő élelmiszerek éves átlagos fogyasztóiár-növekedése 2010-ben az elmúlt öt év adatainál kisebb mértékű, illetve átlag alatti volt (3,2%).

Az egyhavi átlagos árváltozás jóval kevésbé ingadozott, mint egy évvel korábban: -1,9 és 2,2% között; a korábbi évekhöz hasonlóan a legalacsonyabb augusztusban volt, azonban 2009-cel ellentétben a legnagyobb mértékben nem májusban, hanem januárban nőttek az élelmiszerárak. Mindkét időszakban az idényáras élelmiszerek jellemzően nagyobb mértékű, megközelítőleg azonos, de ellentétes irányú (14%-os) változása volt a meghatározó, ami januárban 1,4 százalékponttal növelte, augusztusban 2,3 százalékponttal csökkentette az élelmiszerek egyhavi átlagos árváltozását. Júniusban az előző évek csökkenésével ellentétben átlag feletti, 0,8%-os árnövekedés következett be az élelmiszerek esetében, amit a rossz termés következtében dráguló idényáras élelmiszerek okoztak.

Az élelmiszerárak júliustól szeptemberig tartó mérséklődése az idényáras élelmiszereknek a nyári hónapokra jellemző, ám a korábbi éveknél kisebb mértékű árcsökkenésével magyarázható – ez júliusban 0,8, augusztusban megközelítőleg 14, szeptemberben 7,7%-ot tett ki.

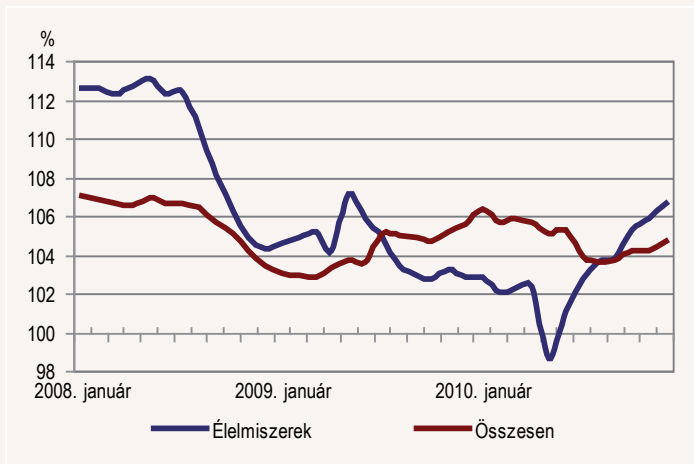
Az utolsó negyedévben az élelmiszerek egyhavi átlagos fogyasztóiár-emelkedése a korábbi években tapasztaltnál jóval nagyobb mértékű volt. Ez az átlag feletti drágulás elsősorban a kedvezőtlen mezőgazdasági eredmények következménye, melynek hatására az idényáras élelmiszerek további árnövekedése mellett bizonyos élelmiszer-ipari termékek ára is erőteljesebben nőtt. Az étolaj ára októberben átlagosan mintegy 11, majd novemberben újabb 4,2, decemberben pedig ismét 2,1%-kal nőtt. A liszt októberben átlagosan 9,1, novemberben 2,6, decemberben 3,8%-kal drágult. A kenyér ára októberben szintén átlag felett, 3,2%-kal nőtt, ezt novemberben egy újabb, 1,4%-os áremelés követte. Ennél valamivel nagyobb mértékű, 3,0, illetve 2,3%-os áremelkedés volt megfigyelhető a pékáruk körében októberben és novemberben.

Az árnövekedés tizenkét havi üteme az élelmiszerek körében 2009 második felétől kezdődően folyamatosan alacsonyabb volt, mint a teljes fogyasztóiár-index esetében, a szezonális termékkör nyári árcsökkenése, illetve annak a következtében, hogy a 2009. júliusi adókulcsváltozások hatása a többi főcsoportban erőteljesebben érvényesült. Ez a folyamat 2010. júliusig tartott, augusztusban viszont megfordult, ami főként az egy évvel korábban életbe lépett adóváltozások hatásának megszűnésével magyarázható.

A fogyasztói árak tizenkét havi árnövekedésének üteme az élelmiszerek körében az év második felében folyamatosan, az átlagos árváltozáshoz képest erőteljesebben gyorsult, decemberben megközelítette a 7%-ot.

4. ábra

A fogyasztóiár-index alakulása (előző év azonos hó=100)

Az élelmiszerek éves átlagos 3,2%-os áremelkedésén belül igen jelentős szóródás volt megfigyelhető: 2010-ben az idényáras élelmiszerek megközelítőleg 18, a sajt 6,1, a házon kívüli étkezés 4,5, a párizsi, kolbász 3,7%-kal drágult, ugyanakkor a cukorért 7,0, a sertéshúsról 4,7%-kal kellett kevesebbet fizetni, mint egy évvel ezelőtt.

2. tábla

Egyes élelmiszerek havi, országos fogyasztói átlagára

(Ft)

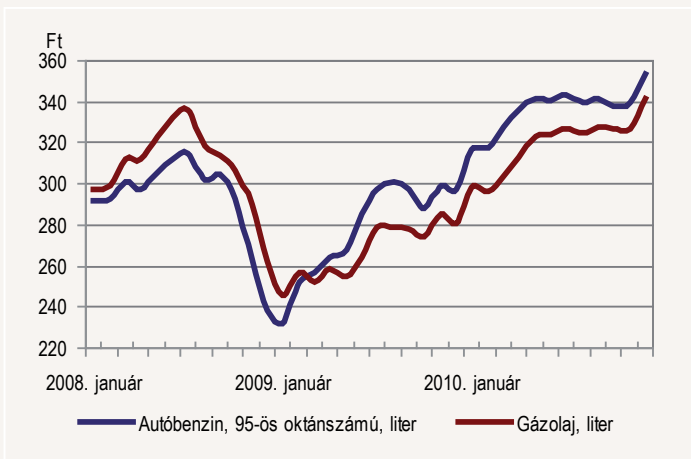
Megnevezés	2008	2009	2010
	december		
Sertéscomb, csont és csülök nélkül, kg	1 140	1 130	1 130
Pasztőrözött tej, liter	212	197	213
Tojás, darab	31	33	31
Napraforgó-étolaj, liter	468	350	472
Liszt, finomliszt, kg	124	117	148
Kenyer, fehér, kg	245	233	260
Burgonya, kg	86	94	175

A járműüzemanyagok fogyasztói ára

A járműüzemanyagok árát alapvetően az olajárak világgpiaci alakulása befolyásolja, ami 2010-ben drasztikus mértékben nőtt; és a forint/dollár árfolyam kedvezőtlen alakulása is érezte hatását. A járműüzemanyagok árának jelentős részét kitevő jövedéki adó mértéke, ami utoljára 2009. júliusban változott, 2010. januárban ismét emelkedett, a benzin esetében literenként 109 forintról 120 forintra, a gázolaj esetében literenként 90,5 forintról 97,4 forintra. A járműüzemanyagok ára így egy hónap alatt 6,5%-kal emelkedett, ebben szerepet játszott még a 2009 decemberének utolsó és 2010 első napjaiban bejelentett nagy mértékű benzin- és gázolajár-emelés is. 2010. januárban a 95-ös oktánszámú autóbenczin literenkénti 317 forintot átlagára meghaladta a 2008. júliusban mért eddigi legmagasabb szintet, a gázolajé pedig megközelítette a 300 forintos literenkénti átlagárát. A tavaszi hónapok folyamatos, igen jelentős mértékű emeléseinek következtében az országos fogyasztói átlagárak alakulása szerint a 95-ös oktánszámú autóbenczin literéért májusban 342 forintot kellett fizetni, a gázolaj literének ára pedig 323 forint volt. Ezt követően nyáron és ősszel a kis mértékű emelések és csökkenések nyomán lényegében változatlan maradt a járműüzemanyagok ára, azonban decemberben több, az év elejéhez hasonló, igen jelentős mértékű áremelésre került sor. Így a benzin és a gázolaj átlagára újabb csúcsot ért el: a 95-ös oktánszámú autóbenczin literéért átlagosan 354 forintot, a gázolaj literéért 342 forintot kellett fizetni 2010 utolsó hónapjában.

A benzin és a gázolaj fogyasztói árának változása

5. ábra

Nyugdíjas fogyasztóiár-index

A nyugdíjas fogyasztóiár-index a nyugdíjasokat érintő árváltozásokat mutatja. A nyugdíjasok fogyasztásában a jövedelmükhöz viszonyítottan elsősorban az élelmiszerek, a háztartási energia és a gyógyszerek súlya magasabb, így ezen tételek árváltozása erőteljesebben befolyásolhatja a nyugdíjasok fogyasztóiár-indexét.

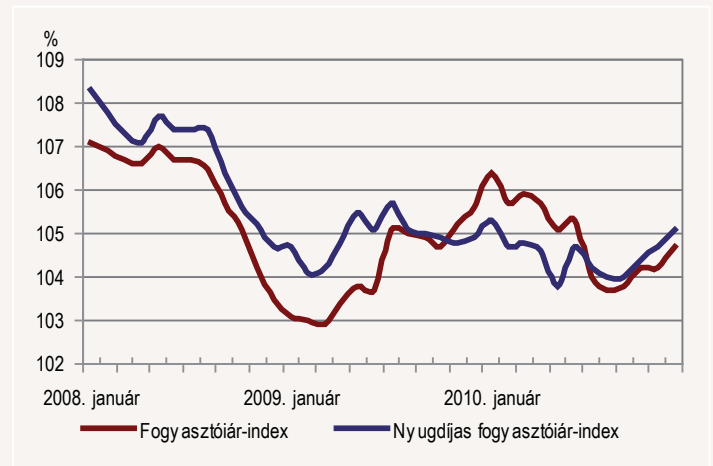
2010 első felében az árváltozás tizenkét havi üteme szerint a nyugdíjasok körében mért fogyasztóiár-index folyamatosan alatta maradt a lakosság egészére vonatkozó fogyasztóiár-indexnek. Ennek meghatározóan az az oka, hogy a lakosság egészének esetében a fogyasztásukban nagyobb súllyal szereplő csoportok, azaz például az üzemanyagok áremelkedése (ami 2010-ben általában az átlagot jelentősen meghaladó mértékben nőtt)

kevésbé volt hatással a nyugdíjasok fogyasztóiár-indexére. Emellett a nyugdíjasok fogyasztásában nagyobb súlyt képviselő csoportokban – mint például a háztartási energia és a gyógyszerek – a korábbi évekhez képest alacsonyabb mértékű áremelések történtek, így ez kevésbé éreztette hatását a nyugdíjasok fogyasztóiár-indexének alakulásában.

6. ábra

A fogyasztóiár-index alakulása

(előző év azonos hó=100)

A két árindex közötti eltérés éves szinten 2007-ben volt a legnagyobb. Szemben az akkori, 2,7 százalékpontos különbséggel, 2010-ben ez 0,4 százalékpontra mérséklődött, mivel a lakosság egészére mért éves átlagos fogyasztóiár-növekedés 4,9% volt, a nyugdíjasokra vonatkozó fogyasztóiár-emelkedés pedig 4,5%-ot ért el.

További információk, adatok (linkek)

[stADAT-táblák](#)

[Módszertan](#)

Elérhetőségek:

Beata.Kollar@ksh.hu

Telefon: (+36-1) 345-1285

[Információs szolgálat:](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu